

Dictamen: la Sida a Catalunya

Comissió d'estudi sobre la Sida del Parlament de Catalunya

Adaptació de Jordi Pardo
Centre Cochrane Espanyol, Sabadell.

Resum

Aquest article és un extracte de les conclusions del Dictamen de la Comissió d'Estudi de la Sida publicat al Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya del dijous 10 de setembre de 1998, on es pot consultar el text íntegre.

Introducció

Els membres que integren la Comissió d'Estudi de la Sida han cregut oportú elaborar un Dictamen que pugui aparèixer, públicament, com el resum de les reflexions i de les valoracions que el Parlament de Catalunya fa sobre la realitat de la Sida, i també sobre les actituds de les ciutadanes i els ciutadans envers les persones afectades pel VIH/Sida.

Recomanacions de la Comissió d'Estudi sobre la Problemàtica de la Sida

Les estratègies de prevenció com a prioritat

Tot i que s'ha identificat una estabilització global en les taxes de nous casos de Sida, que caldrà corroborar amb les dades futures de prevalença de la infecció, l'epidèmia de VIH/Sida continua essent un problema de salut pública molt important, raó per la qual la prevenció hauria d'ésser una prioritat.

La necessitat de basar-se en l'epidemiologia i en l'avaluació dels programes de prevenció adreçats a la població en general i a subgrups específics ha esdevingut una necessitat. Partim d'una manca de rigorositat en el coneixement bàsic de la naturalesa de la societat, dels seus nombrosos grups, dels seus sistemes de reforç, del comportament, que condicionen el manteniment de conductes de risc, clau en el contagi del VIH.

Reforçar els estudis científics en relació amb el comportament humà per a articular programes de prevenció eficaços,

ja que sembla que darrerament s'ha demostrat que la via de contagi sexual està augmentant en relació amb el contagi per via sanguínia, i passar de les opinions i de les actituds subjectives al coneixement científic, per a instaurar o mantenir conductes saludables o de baix risc, tant en l'àmbit del sexe com de l'ús compartit de material contaminat.

Per a la prevenció de la transmissió sexual del VIH/Sida, cal buscar formes de comunicació més personals i interactives per a donar suport al canvi individual. La suma de la informació, les habilitats i les actituds positives són l'element bàsic per a les conductes saludables.

Cal generalitzar a tot l'àmbit educatiu la prevenció de la Sida, que ha d'incloure la formació dels professionals de l'ensenyament, i també, en programes específics i obligatoris en l'ensenyament secundari obligatori (ESO). Fora de l'àmbit educatiu, cal afavorir estructures de comunicació que permetin arribar als joves homosexuals, a les treballadores i als treballadors del sexe i als seus clients, i també a les persones que s'injecten drogues i a les seves parelles sexuals. Cal aprofitar en tot moment les xarxes ja existents, fonamentalment aprofitant les experiències dels mateixos col·lectius d'homosexuals per a estendre les pràctiques sexuals més segures. En aquest sentit, doncs, és especialment recomanable que el preservatiu sigui especialment assequible per als joves, amb mesures concretes que en garanteixin el fàcil accés, tant per qüestions de preu com també de presència en els llocs freqüentats per la gent jove.

Davant de la dificultat de trobar espais de contacte entre els usuaris drogodependents per via parenteral (UDVP), no sols per l'imperatiu legal, sinó per la seva freqüent marginalitat, cal intensificar els esforços per a contactar-hi, i convé, per raons similars, flexibilitzar els programes. Cal generalitzar els serveis oberts a l'ús de tractaments substitutius i els programes de reducció de riscos (com ara l'intercanvi d'agulles i de xeringues), que han demostrat ja ésser útils per a la prevenció del VIH/Sida.

En l'àmbit de la prostitució, sorgeix una problemàtica sobreafeçada: la manca d'infraestructures de comunicació. Cal fer l'esforç des dels serveis socials i comunitaris.

Reforçar l'acció comunitària vol dir, en el camp de la Sida, treballar amb els grups identificables per a reforçar-ne la identitat pròpia com a grup i per a facilitar un camí personal, ambiental o organitzatiu per a promoure la salut i prevenir la Sida.

Correspondència: Comissió d'estudi sobre la Sida
Parlament de Catalunya
Parc de la Ciutadella
08003 Barcelona.
Tel. 93 304 65 00

Cal reforçar i reorientar els programes de prevenció del VIH/Sida entre la població femenina i augmentar la conscienciació col·lectiva en relació amb l'augment de dones infectades pel VIH, sobretot per via heterosexual.

Amb independència del fet que cal continuar els programes que han demostrat la seva eficàcia, cal incidir en altres aspectes preventius que fins ara no s'havien treballat de forma efectiva, com ara factors que afavoreixen les pràctiques de risc: el consum d'alcohol i altres drogues de síntesi, relaxació de les conductes segures com a conseqüència de la falsa percepció de control de la Sida, manca de percepció de la possibilitat de reinfecció en el cas de les persones seropositives, baixa consciència del risc entre els usuaris del sexe comercial (tant masculí com femení).

Cal incorporar en les estratègies de prevenció del VIH l'element del gènere. La dona, molt més vulnerable a la infecció a través de relacions sexuals, no se l'ha tinguda gaire en compte en la investigació, en la prevenció ni en la planificació de serveis, gairebé únicament com a mare transmissora o com a prostituta. Cal promoure programes específics de prevenció per al gènere femení.

En l'àmbit dels serveis penitenciaris, cal continuar potenciant i avaluar els programes d'educació sanitària específica per a la prevenció del VIH, i la universalització de l'ús del preservatiu, tant masculí com femení, i els programes adreçats a la població reclusa usuària de drogues via parenteral (oferta flexible: programes lliures de drogues, deshabitació, ús de substàncies substituïbles i replantejar continuadament la necessitat de programes d'intercanvi de xeringues-agulles en aquest àmbit).

Cal incentivar que tots els recursos educatius, tant formals i no formals, esdevinguin promotors d'estils de vida saludables, amb estratègies específiques pel que fa als mitjans de comunicació.

Assistència a les persones infectades pel VIH/Sida

Cal continuar assegurant l'accés a les proves de diagnòstic, respectant la confidencialitat i el consentiment, amb una informació concreta, personalitzada, dels circuits assistencials dels assaigs clínics i els tractaments.

És indispensable assegurar equitat en la qualitat en l'atenció mèdica a tot el territori català, a més de revisar i actualitzar els criteris que impedeixen trasplantaments als seropositius i qualsevol altra restricció de tipus sanitari envers les persones seropositives.

Convé seguir potenciant l'assistència primària sanitària com a nivell assistencial bàsic de seguiment dels pacients, assegurant la coordinació amb l'àmbit hospitalari, que és el que n'ha de garantir l'atenció especialitzada.

Cal generalitzar el consell assistit (*counselling*) per a assegurar el suport psicològic davant el diagnòstic de la infecció i del curs crònic de la mateixa malaltia al pacient i als seus familiars.

Des de tots els àmbits, s'ha d'incrementar la resposta als aspectes socials que acompanyen els sanitaris dins la

problemàtica de la Sida: pensions contributives i no contributives, llits de convalescència, serveis d'atenció domiciliària, llars substituïbles. Cal afavorir, alhora, la situació de les persones afectades que tenen una vida laboral normalitzada.

Convé tenir present les especificitats de les persones: per raó d'edat, nens; per raó de gènere, home-dona, amb les seves funcions de persona, cuidadora, mare, etc.; per raó de factors associats: drogodependència, treballadors/es del sexe comercial, reclusos, treballadors/es sanitaris, pobresa, marginalitat, immigració, població transeünt o, per raó d'orientació sexual, gais i lesbianes.

Cal valorar econòmicament l'impacte econòmic global de la infecció VIH/Sida per a poder fer en un futur immediat les previsions pressupostàries adequades.

Rol de les organitzacions no governamentals

La Comissió insisteix en el fet que convé valorar com a clau el paper de les organitzacions no governamentals (ONG) en la prevenció de la infecció, l'assistència als afectats i la resposta a la comunitat. Cal articular la coordinació entre les administracions i les ONG de treball en Sida, a més de trobar fórmules de finançament estables. Interessa reforçar el paper clau de les ONG, i garantir que podran comptar amb eines metodològiques, tècniques i d'avaluació que els permetin avançar en la prevenció i el suport als afectats. Cal propiciar plataformes de coordinació entre el moviment associatiu per tal de no dispersar ni duplicar esforços.

Organització de l'atenció de la Sida a Catalunya

Cal instaurar fórmules organitzatives que assegurin la coordinació necessària entre els diferents departaments del Govern, (departaments de Sanitat, Benestar Social, Política Cultural, Ensenyament, Treball, Justícia i Governació, fonamentalment), les diferents administracions i les mateixes organitzacions de la comunitat implicades. Una coordinació més eficaç permetria liderar amb més garanties els programes, tant en l'àmbit de la prevenció com en el de l'assistència. Les noves fórmules organitzatives han de permetre el treball amb entitats privades que podrien aportar recursos addicionals.

Cal promoure i coordinar la investigació a tots els nivells de la problemàtica de la Sida, i donar suport als estudis multicèntrics que ja es fan a Catalunya.

Projectes de cooperació

Convé propiciar projectes de cooperació a nivell dels països menys desenvolupats per a frenar la progressió de la infecció, i garantir l'assistència als malalts de la Sida, en el marc de la cooperació internacional.

Conferència Internacional de la Sida

El Parlament de Catalunya vol atorgar el màxim suport a la Conferència Internacional de la Sida de Barcelona, l'any 2002.